

Środa, 16 stycznia 2019 r.

P8_TA(2019)0016

Porozumienie między UE a Marokiem dotyczące zmiany protokołów nr 1 i 4 do Układu eurośródziemnomorskiego (rezolucja)

Rezolucja nieustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 16 stycznia 2019 r. w sprawie projektu decyzji Rady w sprawie zawarcia porozumienia w formie wymiany listów między Unią Europejską a Królestwem Marokańskim dotyczącego zmiany protokołów nr 1 i 4 do Układu eurośródziemnomorskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Marokańskim, z drugiej strony (10593/2018 – C8-0463/2018 – 2018/0256M(NLE))

(2020/C 411/37)

Parlament Europejski,

- uwzględniając projekt decyzji Rady (10593/2018),
- uwzględniając wniosek o wyrażenie zgody przedstawiony przez Radę na mocy art. 207 ust. 4 oraz art. 218 ust. 6 akapit drugi lit. a) ppkt (i) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (C8-0463/2018),
- uwzględniając Układ eurośródziemnomorski ustanawiający stowarzyszenie między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi z jednej strony a Królestwem Marokańskim z drugiej strony,
- uwzględniając porozumienie między UE a Marokiem dotyczące wzajemnych środków liberalizacyjnych w odniesieniu do produktów rolnych i produktów rybołówstwa, określane również mianem porozumienia o liberalizacji, które weszło w życie 1 września 2013 r.,
- uwzględniając wyrok Sądu w sprawie T-512/12 z 10 grudnia 2015 r.,
- uwzględniając wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-104/16 P z 21 grudnia 2016 r.,
- uwzględniając dokument roboczy służb Komisji SWD(2018)0346 z 11 czerwca 2018 r., który dołączono do wniosku w sprawie decyzji Rady,
- uwzględniając Konwencję wiedeńską o prawie traktatów z 23 maja 1969 r. oraz jej art. 34 i 36,
- uwzględniając sprawozdanie sekretarza generalnego na temat sytuacji w Saharze Zachodniej, sporządzone dla Rady Bezpieczeństwa ONZ (S/2018/277),
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2414 (2018) w sprawie sytuacji w Saharze Zachodniej (S/RES/2414 (2018)),
- uwzględniając Kartę Narodów Zjednoczonych, a w szczególności jej art. 73 w rozdziale XI dotyczącym terytoriów niesamodzielnych,
- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 21 w rozdziale 1 tytuł V,
- uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 218 ust. 6 lit. a),
- uwzględniając swoją rezolucję ustawodawczą z 16 stycznia 2019 r. ⁽¹⁾ w sprawie projektu decyzji Rady,
- uwzględniając art. 99 ust. 2 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Handlu Międzynarodowego oraz opinie Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także stanowisko w formie poprawek Komisji Rybołówstwa (A8-0478/2018),

⁽¹⁾ Teksty przyjęte w tym dniu, P8_TA(2019)0017.

Środa, 16 stycznia 2019 r.

- A. mając na uwadze historyczne stosunki między Unią Europejską a Królestwem Marokańskim, a także ścisłą współpracę w ramach szerokiego partnerstwa uwzględniającego aspekty polityczne, gospodarcze i społeczne oraz wzmocnionego szczególnym statusem i wolą obu stron do jego pogłębiania;
- B. mając na uwadze, że porozumienie o liberalizacji między UE a Marokiem weszło w życie 1 września 2013 r.; mając na uwadze, że 19 listopada 2012 r. Front Polisario skierował porozumienie do Trybunału Sprawiedliwości UE za naruszenie prawa międzynarodowego w wyniku zastosowania wspomnianego porozumienia do terytorium Sahary Zachodniej;
- C. mając na uwadze, że 10 grudnia 2015 r. w postępowaniu w pierwszej instancji Trybunał uchylił decyzję Rady w sprawie zawarcia porozumienia o liberalizacji; mając na uwadze, że 19 lutego 2016 r. Rada jednomyślnie wniosła apelację od tego wyroku;
- D. mając na uwadze, że w wyroku z 21 grudnia 2016 r. Sąd uznał, iż porozumienie o liberalizacji nie zawiera podstawy prawnej umożliwiającej uwzględnienie Sahary Zachodniej i wobec tego nie może mieć zastosowania do tego terytorium;
- E. mając na uwadze, że ust. 106 wyroku stanowi, iż zgodnie z zasadą względnej skuteczności traktatów ludność Sahary Zachodniej należy postrzegać jako „stronę trzecią” porozumienia, której zgoda jest potrzebna, aby wdrażać porozumienie na jej terytorium; mając wobec tego na uwadze, że przedmiotowego porozumienia nie można stosować w odniesieniu do Sahary Zachodniej, jeżeli nie dojdzie do zawarcia dodatkowego porozumienia;
- F. mając na uwadze, że podmioty z Sahary Zachodniej nadal mogą eksportować swoje towary do Unii Europejskiej, ale od 21 grudnia 2016 r. preferencje taryfowe nie mają zastosowania do produktów pochodzących z tego terytorium;
- G. mając na uwadze, że unijne organy celne nie dysponują wystarczającymi informacjami umożliwiającymi im określenie, czy produkty eksportowane przez Maroko pochodzą z Sahary Zachodniej, w związku z czym niemożliwe jest zastosowanie się do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE;
- H. mając na uwadze, że wskutek wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE Rada udzieliła Komisji mandatu umożliwiającego modyfikację protokołów nr 1 i nr 4 do układu eurośródziemnomorskiego w taki sposób, aby obejmowały one produkty z Sahary Zachodniej; mając na uwadze, że ich włączenie z definicji wymaga pewnej formy identyfikowalności umożliwiającej identyfikację takich produktów;
- I. mając na uwadze, że należy zapewnić zgodność porozumienia z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie C-104/16P;
- J. mając na uwadze, że Komisja i Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) przeprowadziły w Brukseli i w Rabacie konsultacje z urzędnikami wybranymi w wyborach oraz z kilkoma przedstawicielami i stowarzyszeniami społeczeństwa obywatelskiego z niesamodzielnego terytorium Sahary Zachodniej;
- K. mając na uwadze, że Parlament uznał za niezbędne dokonanie własnej oceny sytuacji oraz zrozumienie różnych poglądów ludności; mając na uwadze, że Parlament przypomniał wnioski z misji informacyjnej Komisji Handlu Międzynarodowego na tym terytorium w dniach 2–3 września 2018 r.;
- L. mając na uwadze, że modyfikacji porozumienia o liberalizacji dokonuje się w szerszym kontekście politycznych i geopolitycznym;
- M. mając na uwadze, że po zakończeniu okresu kolonizacji Sahary Zachodniej przez Hiszpanię konflikt na tym obszarze trwa już od ponad 40 lat;
- N. mając na uwadze, że Sahara Zachodnia jest uważana przez ONZ za terytorium, którego nie zdekolonizowano;
- O. mając na uwadze, że w rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2440/2018 przedłużono mandat MINURSO o kolejne sześć miesięcy;
- P. mając na uwadze, że UE i jej państwa członkowskie nie uznają zwierzchnictwa Maroka nad terytorium Sahary Zachodniej; mając na uwadze, że Narody Zjednoczone i Unia Afrykańska uznają Front Polisario za przedstawiciela ludności Sahary Zachodniej;

Środa, 16 stycznia 2019 r.

Q. mając na uwadze, że ONZ klasyfikuje Saharę Zachodnią jako terytorium niesamodzielne do celów art. 73 Karty Narodów Zjednoczonych;

1. przypomina, że Maroko jest uprzywilejowanym partnerem UE z grona krajów południowego sąsiedztwa, z którym UE zbudowała silne, strategiczne i długotrwałe partnerstwo obejmujące aspekty polityczne, gospodarcze i społeczne, ale także bezpieczeństwo i migrację; podkreśla, że Maroku przyznano szczególny status w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa;

2. podkreśla, że ważne jest, aby przedmiotowe porozumienie zawierało gwarancje dotyczące poszanowania prawa międzynarodowego, w tym praw człowieka, oraz aby było ono zgodne z odpowiednimi orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;

3. przypomina, że na mocy art. 21 TUE UE i jej państwa członkowskie są zobowiązane do respektowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego; w związku z tym podkreśla, że art. 1 ust. 2 Karty Narodów Zjednoczonych obejmuje respektowanie zasady samostanowienia ludów;

4. przypomina, że zgodnie z art. 21 TUE działania Unii na arenie międzynarodowej oparte są na zasadach demokracji, państwa prawnego, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego;

5. podkreśla, że porozumienie to nie oznacza uznania suwerenności Maroka nad Saharą Zachodnią, figurującą obecnie w wykazie terytoriów niesamodzielnych sporządzonym przez Organizację Narodów Zjednoczonych i obecnie w znacznej części zarządzaną przez Królestwo Marokańskie, oraz nalega, by stanowiskiem UE pozostało wspieranie wysiłków ONZ na rzecz zapewnienia sprawiedliwego, trwałego i wzajemnie akceptowalnego rozwiązania, które zapewni samostanowienie ludom Sahary Zachodniej zgodnie z prawem międzynarodowym, Kartą Narodów Zjednoczonych i odpowiednimi rezolucjami ONZ; ponownie wyraża zatem pełne poparcie dla osobistego wysłannika sekretarza generalnego ONZ ds. Sahary Zachodniej Horsta Köhlera, który pomaga stronom powrócić do stołu negocjacyjnego pod egidą ONZ w celu osiągnięcia porozumienia; wzywa strony do wznowienia negocjacji bez warunków wstępnych i w dobrej wierze; podkreśla, że ratyfikacja zmienionego porozumienia o liberalizacji między UE a Marokiem musi się odbyć bez najmniejszego uszczerbku dla wyniku procesu pokojowego w odniesieniu do Sahary Zachodniej;

6. zwraca uwagę, że na początku grudnia z inicjatywy ONZ doszło w Genewie do spotkania stron konfliktu z udziałem Algierii i Mauretanii oraz wyraża nadzieję, że spotkanie to przyczyni się do wznowienia procesu pokojowego;

7. uznaje dwa warunki wymienione w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dotyczące wyraźnego wskazania w tekście porozumienia Sahary Zachodniej i uzyskania zgody ludności, a także trzecie kryterium dodane przez Radę, które dotyczy gwarancji, że porozumienie będzie przynosić korzyści społeczności lokalnej;

8. podkreśla, że jak stwierdzono w sprawozdaniu Komisji, w ramach tych wszechstronnych konsultacji podjęto wszelkie uzasadnione i możliwe kroki mające na celu spytanie zainteresowanej ludności o zgodę;

9. podkreśla, że w trakcie całego procesu konsultacji Komisja i ESDZ utrzymywały stały kontakt z zespołem osobistego wysłannika sekretarza generalnego ONZ ds. Sahary Zachodniej;

10. zwraca uwagę na uzasadnione interesy ludności na tym terytorium i uważa, że zakończenie trwającego konfliktu w sposób gwarantujący szacunek dla drugiej strony i jej akceptację jest niezbędne, jeżeli terytorium to ma się rozwijać gospodarczo; jednocześnie wyraża przekonanie, że ludność Sahary Zachodniej ma prawo do rozwoju, zanim dojdzie do rozwiązania politycznego;

11. na podstawie rozmów z różnymi lokalnymi podmiotami oraz przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego zauważa, że niektóre strony zgadzają się na porozumienie, broniąc swojego prawa do rozwoju gospodarczego, natomiast inne uważają, iż rozwiązanie konfliktu politycznego powinno nastąpić, zanim przyznane zostaną preferencje handlowe; zauważa, że podczas inkluzywnych konsultacji prowadzonych przez Komisję i ESDZ z licznymi organizacjami z Sahary Zachodniej oraz z innymi organizacjami i organami większość stron uczestniczących wyraziła poparcie dla korzyści społeczno-gospodarczych, jakie byłyby wynikiem proponowanych preferencji taryfowych;

12. przypomina, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie wyszczególnił w swoim wyroku, w jaki sposób musi zostać wyrażona zgoda ludności, wobec czego uważa, że w odniesieniu do tego kryterium pozostaje pewna doza niepewności;

Środa, 16 stycznia 2019 r.

13. dostrzega, że porozumienie może być korzystne dla zrównoważonego rozwoju społecznego, stanowić kluczowy element obecnego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego oraz umożliwić powstawanie na szczeblu lokalnym miejsc pracy w zawodach wymagających zarówno niskich, jak i wysokich kwalifikacji; stwierdza, że według szacunków około 59 tys. miejsc pracy zależy od eksportu, co odpowiada około 10 % ludności żyjącej na tym terytorium;
14. uważa, że unijne preferencje taryfowe mają pozytywny wpływ na sektor produktów rolnych i produktów rybołówstwa oraz na poziom eksportu w tych sektorach na niesamodzielnym terytorium Sahary Zachodniej; apeluje jednak o zadbanie o to, aby powstająca lokalnie wartość dodana prowadziła do inwestycji na szczeblu lokalnym i do powstawania godnych możliwości zatrudnienia dla społeczności lokalnej;
15. jest przekonany, że niezależnie od wyniku procesu pokojowego społeczność lokalna skorzysta na rozwoju gospodarczym i wynikających zeń efektach dodatkowych takich, jak inwestycje w infrastrukturę, możliwości zatrudnienia, opiekę zdrowotną i edukację;
16. pochwala bieżące inwestycje w kilku sektorach oraz wysiłki podejmowane z myślą o rozwoju technologii ekologicznych takich, jak energia ze źródeł odnawialnych i zakład odsalania wody morskiej, ale stanowczo stoi na stanowisku, że niezbędne są dodatkowe starania, aby poprawić inkluzywność w odniesieniu do wszystkich sektorów lokalnej gospodarki;
17. dostrzega inicjatywy biznesowe podejmowane przez Saharyjczyków, zwłaszcza osoby młode, z których wiele to kobiety, oraz podkreśla, że potrzebują oni większych możliwości w zakresie eksportu i pewności prawa, aby umożliwić dalsze inwestycje w sektorach charakteryzujących się dużym zapotrzebowaniem na siłę roboczą, takich jak rolnictwo, rybołówstwo i infrastruktura;
18. dostrzega strategiczny potencjał Sahary Zachodniej jako centrum inwestycyjnego dla reszty kontynentu afrykańskiego;
19. ostrzega przed negatywnymi skutkami niestosowania preferencji taryfowych w odniesieniu do produktów z niesamodzielnego terytorium Sahary Zachodniej, a także przed wpływem, jaki może to mieć na młodsze pokolenie inwestujące lub zamierzające inwestować na tym obszarze, a także jego możliwości w zakresie rozwoju tego terytorium; podkreśla ryzyko przenoszenia działalności do regionów, w których możliwe byłoby korzystanie z preferencji; zauważa, że według Komisji niewdrożenie preferencji taryfowych mogłoby pogorszyć sytuację gospodarczą i społeczną lokalnej ludności na zainteresowanych terytoriach;
20. wyraża przekonanie, że z perspektywy zaangażowania na rzecz praw człowieka i swobód osobistych oraz ich monitorowania obecność UE m.in. dzięki temu porozumieniu jest bardziej pożądana niż wycofanie się, a także domaga się surowej oceny i drobiazgowych rozmów z Marokiem na ten temat;
21. przypomina, że kraje z innych części świata, gdzie podejście do kwestii zrównoważonego rozwoju oraz wysokich norm pracy, norm społecznych i praw człowieka jest mniej ambitne, szukają nowych możliwości handlowych i zyskują większe wpływy tam, skąd UE się wycofa;
22. podkreśla, że ciągle zaangażowanie UE na tym terytorium będzie mieć pozytywny efekt mnożnikowy w odniesieniu do jego zrównoważonego rozwoju;
23. podkreśla, że pewność prawa ma zasadnicze znaczenie, jeżeli chodzi o przyciąganie do tego terytorium zrównoważonych i długofalowych inwestycji, a tym samym wpływa na dynamikę i dywersyfikację lokalnej gospodarki;
24. przypomina, że po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej państwa członkowskie nie mogą zgodnie z prawem stosować preferencji taryfowych wobec produktów z niesamodzielnego terytorium Sahary Zachodniej oraz że należy położyć kres niepewności prawa, z jaką mają do czynienia podmioty gospodarcze;
25. zdaje sobie sprawę i wyraża głębokie zaniepokojenie, że dotychczas trudno było zidentyfikować produkty eksportowane z niesamodzielnego terytorium Sahary Zachodniej;

Środa, 16 stycznia 2019 r.

26. podkreśla, że z perspektywy Parlamentu kluczowym kryterium wyrażenia zgody na porozumienie jest zagwarantowanie, że wprowadzony zostanie mechanizm umożliwiający organom celnym państw członkowskich dostęp do wiarygodnych informacji o produktach pochodzących z Sahary Zachodniej i importowanych do UE w całkowitej zgodności z unijnymi przepisami celnymi; podkreśla, że w ramach takiego mechanizmu o eksportowanych produktach udostępniane będą terminowo szczegółowe i zdezagregowane dane statystyczne; ubolewa, że Komisja i Maroko potrzebowały dużo czasu, aby uzgodnić taki mechanizm, a także apeluje do Komisji o wykorzystanie wszelkich dostępnych środków korekcyjnych, gdyby wdrażanie porozumienia nie przebiegało w sposób zadowalający; apeluje do Komisji o przedstawianie Parlamentowi rocznej oceny zgodności tego mechanizmu z unijnymi przepisami celnymi;

27. podkreśla, że bez wiążącego porozumienia, w tym mechanizmu umożliwiającego identyfikację produktów, nie będzie można stwierdzić, czy produkty pochodzące z niesamodzielnego terytorium Sahary Zachodniej wprowadza się na rynek europejski i w jakich ilościach;

28. podkreśla, że wdrożenie uzgodnionego między UE a Marokiem postanowienia w sprawie corocznej wzajemnej wymiany informacji i danych statystycznych dotyczących produktów objętych porozumieniem w formie wymiany listów jest konieczne do oceny zakresu porozumienia i jego wpływu na rozwój ludności lokalnej;

29. apeluje do Komisji i ESDZ o ścisłe monitorowanie wdrożenia i skutków porozumienia oraz o regularne informowanie Parlamentu o odnośnych ustaleniach;

30. apeluje do Komisji o zbadanie, w jaki sposób w przyszłości preferencje handlowe można byłoby skutecznie przyznać wszystkim mieszkańcom Sahary Zachodniej;

31. zwraca uwagę, że UE i Maroko wynegocjowały, zgodnie z pierwotnym porozumieniem zawartym w 2012 r., ambitne i kompleksowe porozumienie w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych, przetworzonych produktów rolnych, ryb i produktów rybołówstwa, które przewiduje zagwarantowanie przez Maroko ochrony pełnego wykazu oznaczeń geograficznych UE; przypomina ponadto, że procedura w sprawie zawarcia tego porozumienia rozpoczęła się w 2015 r. i została zawieszona w następstwie wyroku Trybunału z dnia 21 grudnia 2016 r.; apeluje do UE i Maroka o natychmiastowe wznowienie procedury i szybkie podjęcie negocjacji w sprawie pogłębionej i kompleksowej strefy wolnego handlu;

32. przypomina, że preferencyjne traktowanie niektórych marokańskich owoców i warzyw przywożonych do Unii w ramach porozumienia z dnia 8 marca 2012 r. dotyczącego wzajemnych środków liberalizacyjnych w odniesieniu do produktów rolnych, przetworzonych produktów rolnych oraz ryb i produktów rybołówstwa jest szczególnie delikatną kwestią dla europejskiego sektora ogrodnictwa;

33. podkreśla, że dostęp wszystkich państw trzecich do rynku wewnętrznego UE powinien odbywać się zgodnie z unijnymi zasadami i normami sanitarnymi, fitosanitarnymi oraz dotyczącymi identyfikowalności i środowiska;

34. zwraca się do Komisji o promowanie równoważności środków i kontroli między Marokiem a Unią Europejską w dziedzinie norm sanitarnych i fitosanitarnych oraz dotyczących identyfikowalności i środowiska, jak również zasad oznaczania pochodzenia w celu zagwarantowania uczciwej konkurencji między obydwoma rynkami;

35. przypomina, że zaktualizowane porozumienie nie zmienia uprzednich ustaleń w zakresie kontyngentów taryfowych ani preferencyjnego systemu przywozu i jedynie wyjaśnia producentom europejskim kwestie dotyczące geograficznego zakresu porozumienia;

36. zwraca uwagę, że niektóre owoce i warzywa przywożone do Unii na preferencyjnych warunkach w ramach przedmiotowego porozumienia (w tym pomidory i melony) pochodzą z terytorium Sahary Zachodniej i podkreśla, że opracowano ambitne plany w celu dalszego rozwoju takiej produkcji i przywozu;

37. niemniej jednak odnotowuje wyjaśnienia wprowadzone w nowym porozumieniu i ma nadzieję, że od tej pory będzie ono w stanie zapewnić jasne i stabilne ramy między stronami tego porozumienia oraz dla zainteresowanych podmiotów gospodarczych po obu stronach Morza Śródziemnego;

38. zauważa, że monitorowanie wrażliwych produktów rolnych i ścisłe stosowanie kontyngentów ma zasadnicze znaczenie dla zrównoważonego funkcjonowania porozumienia; zwraca uwagę, że art. 7 protokołu nr 1 do porozumienia z 2012 r. zawiera klauzulę ochronną umożliwiającą podjęcie odpowiednich kroków, gdyby przywóz dużych ilości produktów rolnych sklasyfikowanych jako wrażliwe na mocy porozumienia powodował poważne zakłócenia na rynku lub poważne szkody dla danego sektora; wyraża nadzieję, że przywóz wrażliwych produktów rolnych z Maroka i Sahary Zachodniej do UE na preferencyjnych warunkach zostanie poddany odpowiedniemu i kompleksowemu monitorowaniu ze strony Komisji oraz że Komisja będzie w dalszym ciągu gotowa do natychmiastowego uruchomienia wspomnianej wyżej klauzuli, gdy okaże się to konieczne;

Środa, 16 stycznia 2019 r.

39. przyjmuje do wiadomości, że statki rybackie UE pływające na tych wodach są prawnie zobowiązane do posiadania systemu monitorowania statków (VMS) oraz do przekazywania władzom marokańskim pozycji statku, co w pełni umożliwia śledzenie statków oraz rejestrowanie, gdzie prowadzą one działalność połowową;
 40. wzywa UE do zintensyfikowania wysiłków mających na celu wspieranie współpracy regionalnej między państwami Maghrebu, która może mieć tylko bardzo pozytywne skutki zarówno dla regionu, jak i poza jego granicami;
 41. zwraca uwagę na strategiczną potrzebę zacieśniania przez UE współpracy z państwami w regionie Maghrebu i rozwijania stosunków z nimi; uważa, że rozszerzenie zakresu układu o stowarzyszeniu jest w tym kontekście logicznym elementem tej strategii;
 42. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych.
-